

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm VI. Susceptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

citum nostrum & Apostolica Sedis, num per mortem concedentis extinguitur? Tractat quæstionem Francus hic n. 14. & refert Ioann. Andr. & Hostiensem, qui negant: Alios autem qui affirmant, si norma in personæ præcessit; quippe cuius tam maior ratio habenda sit, propter ordinem scripturæ. argum. l. si communis seruus 37. ff. de stipul. seruorum. Arbitror priorem sententiam esse probabiliorem: Quia verba ita intelligi debent, vt frustra posita non sint; esset autem frustranea ea adiectio & Apostolica Sedis; nisi dicamus, sensum esse, gratiam dependere à beneplacito Sedis, ac dignitate, quam nos nunc gerimus, Apostolica. Quare, si res dubia sit, sensus iste præferendus; maximè in gratia seu priuilegio, nemini præiudicante; quippe quod amplam interpretationem meretur, c. quamuis 4. de præbendis in 6. & suapte naturâ perpetuum, seu mansurum est, donec per actum reuocetur, iuxta reg. 16. in 6. Decet, concessum à Principe beneficium esse mansurum.

Adde, quod Andr. Gajll lib. 2. obi. 60. n. 16. dicat, non obseruari, vt gratia & priuilegium à Principe concessum, morte concedentis non extinguitur. Cuius rei non aliam rationem reddi posse video, nisi quod verba ea; *Concedimus ad beneplacitum Cæsarsæ Maiestatis nostræ*, benignè explicari possint, sicuti paulo antè significauimus; vt proinde intentio Principis fuerit duntaxat cauere, & admonere, priuilegium non transire in contractum, nullamque obligationem parere sibi & successoribus, sed liberè reuocari posse. Quæ conditio licet suapte naturâ priuilegijs & gratijs insit, tamen expressa cautio obesse non potest, & quandoque, ad omnem dubitationem tollendam, prodesse, iuxta illud vulgatum, quod *abundans cautela non nocet*, reg. ff. non solent 95.

CAPITVLVM VI.

Susceptum.

PARAPHRASIS.

Pontifex mandat Episcopo v. g. vt à Titio

clerico acceptâ beneficii, quod possidebat, resignatione, illud Sempronio clerico conferret: accidit verò, vt Titius, antequam resignaret, mortem obiret: hoc casu Episcopus mandatum Apostolicum exequi non potest; cum beneficium non per resignationem, sed per mortem vacauerit; præterquam si de mandantis intentione aliud expresse appareat. Deinde, si duo super eodem beneficio literas Papales impetrent; quorum primus natus fuerit vacare illud per obitum, posterior autem vacare per resignationem; hoc in casu, secundus, posthabito priore, beneficium assequi debet,posito quod per renuntiationem siue cessionem vacauerit.

SYMMARIVM.

1. *Vacatio beneficii per mortem, & resignationem, sunt diuersi modi seu species beneficiorum vacantium: ideo si in rescripto mandetur alicui conferre beneficium vacans, aut vacaturum per resignationem, non potest ei conferri beneficium vacans, vel vacaturum per mortem.*
2. *Quod similiter locum habet in alijs modis siue speciebus vacationis. Imò non tantum locum habet in rescriptis beneficialibus, sed etiam in omnibus rescriptis gratiæ, seu beneficijs Principis (etsi ea motu eius proprio concessa sint) & aliorum Ordinariorum.*
3. *A verborum proprietate & communi acceptione recedendum est, si de alia intentione scribentis appareat.*
4. *Mors civilis morti naturali non equiparatur, nisi in casibus iure expressis.*

NOTANDVM I. Si in rescripto beneficii mandetur alicui conferri beneficium vacans, aut vacaturum per resignationem; non potest ei conferri, si vacet aut vacaturum sit per obitum. Ratio indicatur in textu, iun. Gl. ver. susceptum. quia vacare per obitum, & vacare per renuntiationem, sunt

sunt diuersi modi, ac veluti species beneficiorum vacantium: Ergo quod de vna dicitur, non potest de altera intelligi: siquidem à diuersis non fit illatio, sed si ante 17. ff. de except. l. si maritus 10. C. de donat. inter virum & uxorem, Guido decif. Gratianopol. 264. n. 3. Videri possunt quæ suprà dixi in c. significante 34. hoc tit.

Ampliari debet doctrina primò; Quòd simpliciter locum habeat in aliis modis siue speciebus vacationis, vt si mandetur alicui conferri beneficium, quod vacat per affectuonem alterius incompatibilis, non potest conferri, quod vacat per matrimonij cōtractum: Præterquam si clausula adiecta sit, *vel quouis alio modo vacauerit*. Quæ de re post Gl. ver. expressè, videri potest Francus hic n. 8. qui addit n. 9. Si facta sit impetratio beneficii vacantis per mortem Petri defuncti decedentis eo loco, tempore, vel alio quouis modo, non valiturum rescriptum, si non per mortem Petri, sed alterius antecessoris proximi vacauit. Quia clausula *vel alio quouis modo* refertur ad id tantum, præsertim in hac materia strictè, quod proximè antecessit.

2 Ampliari debet secundo, quòd tradita doctrina non tantum locum habeat in mandatis, & rescriptis beneficialibus, quæ strictè interpretationis esse debent; & in propria specie ac forma impleri, iuxta l. diligenter 5. ff. mandati, sed etiam in omnibus rescriptis gratiæ seu beneficii Principis, tametsi largam explicationem mereantur, prout rectè hic docet idem Francus n. 6. dans exemplum de eo, cui facta est facultas conferendi quinque beneficia vacantia in diœcesi per mortem, non potest is vi huius priuilegij conferre vacantia per renunciationem, prout docent DD. in c. quamuis 38. cum Gl. ver. decedentium, de præb. in 6. & c. sicut 5. cum Archidiacono & Gl. ver. decedentium, de verb. signif. eod. libro. Idque probatur: Quia nulla gratia, aut dispositio extendi potest ultra mentem seu intentionem concedentis, aut disponentis: Mens autem siue intentio disponentis ex verbis colligi debet secundum propriam institutionem eorum, aut communem acceptionem, qua de re dixi lib. 1. Theol.

moral. tr. 4. c. 18. n. 5. Quamobrem dicunt DD. quòd priuilegium non plus operatur, quàm verba exprimunt, vt colligitur ex c. porrò 7. de priuileg. vbi Gl. ver. tenorem, quòd *priuilegium in sua forma tantum seruari debet, & non ultra extendendum*. Et videri de hac re potest Suarez lib. 8. de legibus c. 28. num. 15. 16. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 4.

Ampliari debet tertio; Vt etiam locum habeat doctrina, etsi gratia proprio motu Principis concessa sit: propter rationem iam traditam; idque docuit idem Suarez n. 15. cum Gl. in Clem. 2. ver. directas, de præbend. vbi ait, quòd *motus proprius non ampliæ gratiam, aut vim verborum, licet excludat subreptionem*.

Ampliatur quartò, quòd doctrina huius etiam habeat locum in rescriptis aut concessionibus aliorum Ordinariorum; quia ratio suprà tradita eodem modo in ijs ostendit.

NOTANDUM II. Circa ea verba, *Nisi de intentione mandantis, &c.* Quòd à verborum proprietate & communi acceptione recedendum sit, si de alia intentione scribentis appareat, iuxta l. non aliter 67. ff. de legat. 3. *Intentio*, inquit Francus hic n. 4. *preferitur verbis, si de illa appareat, seu probari potest*. Quia verba instituta sunt ad significandam intentionem siue mentem loquentis: si ergo de ea aliunde constet, ratio verborum habenda non est. Quod vel maximè locum habet in Principe, qui verborum certæ formæ astrictus non est.

Aduertendum autem hoc loco, extensionem hanc verborum ultra eorum proprietatem, aut communem acceptionem, factam ex mente seu intentione loquentis, aut mandantis, vberiore & ampliorem esse oportere in materia fauorabili, quàm in materia odiosa, aut quæ strictam interpretationem requirit, prout admonet idem P. Suarez cit. cap. 28. n. vlt. Quare non immeritò Pontifex in casu huius circa materiam odiosam versante, requisit, vt à recepta verborum significatione recedatur, de alia scribentis intentione *apparere expressè*. Sin autem materia fauorabilis sit, v. g. Principis gratia nemini præiudi-

iudicans: item statutum aliquod, vel promissio obligationem inuehens, minore euidencia, attamen coniecturæ valde probabiliter conuincentes sufficientes ad hanc vltra verborum proprietatem &c. faciendam extensionem. *Spectanda est*, inquit bene Suarez, *materia subiecta*: nam ad illam solent verba accommodari: & præcipue spectandum est, an sit materia ambitiosa, vel etiam periculosa, ex qua possit sumi occasio ad multiplicandas lites, vel peccata; vt videl. tunc verba coarctentur. Præterea circumstantia omnes causarum, & personarum diligenter attendenda sunt: nam hæc omnia conferunt, tum ad significationem verborum, tum ad mentem Principis intelligendam. Videri possunt, quæ dixi in c. 3. de Constitut.

Exinde resolui potest; Si vel à fundatore mandatum, vel à Capitulo aliquo legitime statutum sit, vt post mortem vnius beneficiarij, persona talis qualitatis substituatur; vel persona substituta, in locum defuncti, tale onus, aut commodum ferre debeat; num idem quoque extendi debeat ad eos, qui in beneficio succedunt per resignationem. Quæ de re Ioann. Andr. hic col. 1. Francus n. 3. Arbitror autem non posse generalem doctrinam tradi; sed ex materia subiecta, & circumstantiis colligendum fore, quænam fuerit mens statuentium; quippe qui sæpe ad iuridicam verborum acceptionem non exacte attendere solent; atque interdum vnâ speciem vacationis, vid. per mortem, tanquam quæ cõmuniter accidere solet, nominare; vt tamen idem quoque in alijs, ob rationis identitatem, fieri velint; iuxta doctrinam apud Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 8. n. 13. quod verba posita in dispositione ob frequentiore vsum, eam non restringunt.

4 NOTANDVM III. Mors ciuiliſ (vid. renunciatio aut depositio) morti naturali non æquiparatur, nisi in casibus iure expressis. Ita sumitur ex hoc c. iun. Gl. ver. non morte, & l. ex ea parte, 12 l. 1. In insulâ, ff. de verb. obligat. vbi Gl. quod appellatione mortis, naturalis intelligitur, non ciuiliſ. Tametsi enim mors ciuiliſ, v. g. depositio, æquiparetur in iure morti naturali, tamen æquipara-

tio ista locum nõ habet, nisi in casibus æquiparatis, vt videre licet apud Franc. hic & DD. ab eo citatos n. 16.

CAPITVLVM VII.

Gratia.

PARAPHRASIS.

Titius ignorans beneficium ab Episcopo sibi absenti collatum esse, impetrauit aliud beneficium à Sede Apostolicâ, nulla facta mentione beneficij prius sibi collati. Hoc casu dubitatum fuit, vtrum gratia Papalis valida, an vitiosa, seu subreptitia sit. Resp. Bonifac. VIII. validam esse, ita vt quidem vtrumque retinere non possit, si beneficia incompatibilia sint; fore tamen in optione impetrantis, vtrum eorum relinquere velit.

SUMMARIUM.

1. Beneficio sibi ab inferiore collato, nondum autem acceptato, potest à Papa valide aliud impetrare, nulla etiam mentione facta de collatione prioris; alterutrum tamen retinere debet, si de iure simul sint incompatibilia.
2. Rescriptum tucitâ veritate obreptum, si ne dolo, valebit, si Papa etiam veritate cognitâ id concessisset, quamuis alio modo, aut sub alia conditione.

Variæ sunt huius c. explicationes, vt videre licet apud Domin. hic, & Francum n. 3. DD. in c. super literis, vbi Anton. n. 27. Abb. n. 5. Felin. n. 6. hoc tit. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 21. n. 60. Quid sentiam mox indicabo.

NOTANDVM Vn. Si cui ab inferiore collatore beneficij collatio facta sit, isque nondum acceptarit, seu consensum dederit, à Papa, nulla etiam mentione facta ea collatione, valide impetrat gratiam alterius beneficij: Si tamen vtrumque simul secundum canones retinere non possit, altero, quod maluerit, contentus esse debet. Hunc sensum videtur amplecti Gl. super ver. ignorant. Quod